

če bi kdo zavrgel naš domači zgodovinski list, podpiral pa tujca. Pri nas je tudi to mogoče!

Kaj lepo nam kaže spomlad na drevju, v gorici in na polju, žal, da je že mnoge kraje onesrečila ledena toča.

Glejmo, da tudi naša malomarnost in kratkovidnost ne bo toča za mlado drevo »Zgodov. društva«, ki se je tako lepo nastavilo.

Komur je le mogoče, naj pristopi s 5 kronami kot redni ud, kdor pa tega ne zmora, lahko tudi drugače podpira društvo.

Pisec teh vrstic je sklenil plačati do smrtne udnino 100 K, kakor hitro jih bo imel, ker ve, zakaj je pristopil k »Zgodovinskemu društvu«.

Sovražniki nas hočejo potisniti iz vsega javnega življenja, izbaciti hočejo naš jezik iz uradov, iz šol, sploh Slovenec bi moral biti tih in pohleven hlapec nemškega gospoda. Vrzimo enkrat proč to hlapčestvo in pokažimo, da hočemo živeti in napredovati. Javkanje nad žalostnimi razmerami in nazdravljanje domovini nas ne bo rešilo, marveč le resno delo. Zatorej ne zamudimo vsaj enajste ure!

Slov. katol. polit. društvo za kozjanski okraj.

Letno zborovanje »Slov. katol. političnega društva za kozjanski okraj« v Lesičnem dne 24. aprila 1904 je pokazalo, da vlada v tem okraju svež naroden duh, da zanimanje za narodna in gospodarska vprašanja prodira vedno močnejše med naše kmetško ljudstvo. To je pokazala jasno udeležba tega zborovanja. Prišlo je nad 200 mož, vsi s trdnim prepričanjem, da bije Slovence že enajsta ura, in je torej skrajni čas, napeti vse moči, da se rešimo narodno in gospodarsko. Zastopane so bile župnije ozir. te-le občine: Pilštanj, Kozje, Zgorje, Prevorje, Podsreda, Št. Vid na Planini, Rajhenburg, Gorjane, Zdole, Drenskorebro, Virštanj, Verače itd. Ponosni smo pa še posebno zato, ker je prišlo na zborovanje osem županov in sicer iz občin: Pilštanj, Zdole, Gorjane, Kozje, Drenskorebro, Verače, Podsreda, Prevoje, Št. Vid.

Ob štirih popoldne je otvoril zborovanje predsednik g. Marko Tomazič, župnik pilštanski in okrajni načelnik kozjanski ter je s krščanskim pozdravom »Hvaljen bodi Jezusvolitev. Priporoča, naj se vsak udeleži pri

Kristus!« vidno vesel pozdravil zborovalce, da so se odzvali vabilu v tolikem številu. Govorili so ti-le gospodje: vlč. g. Ivan Toman, župnik v Podsredi, »o visokem pomenu kmetškega stanu in o nevarnostih, katere mu prete, sosebno po zapeljivcih, ki delujejo na njegov poraz«; g. M. Cerjak, ekonom v Rajhenburgu, »o umnem gospodarstvu z ozirom na poljedelstvo, živinorejo, sadjarstvo in vinarstvo«. Predsednik gosp. Tomazič govori o vinogradarstvu v kozjanskem okraju. Priporoča boljše vrste, da bodo kupci radi prišli k nam. Da pa bo to mogoče, mora vlada zdatno priskočiti na pomoč. Neeobhodno je potrebno, da se ustanove kemične preiskuševalnice vin, da prodajalec vina ne pride v nevarnost, da mu kje kaka preizkuševalnica pristnega vina ne spozna za polvino, kakor se je pred par leti tukaj zgodilo. G. Lassbacher je govoril prav navdušeno o ljubezni do materinega slovenskega jezika in živo ožigosal one, kateri se ga sramujejo. Po teh navdušenih govorih so se sprejele enoglasno sledeče resolucije:

1. Najodločnejše obsojamo divjo gonjo zoper Slovence na dunajskem vseučilišču, zato zahtevamo, naj se ustanovi slovensko vseučilišče v Ljubljani, da bomo svoji na svojem.

2. Vlada naj bolj podpira vinogradarstvo v kozjanskem okraju in naj nam da večje brezobrestno posojilo ter s poukom in drugimi sredstvi dela na to, da se ta reven kraj povzdigne in opustošeni vinogradi z boljšimi vrstami nabavijo.

3. Ustanove se naj kemične poizkuševalnice vin v smislu izbornega govora deželnega poslanca g. dr. Jurtela v deželnem zboru dne 11. novem. 1903.

4. Vinska klavzula se naj odpravi, ker je na veliko škodo avstrijskim vinogradnikom.

5. Naj se prav kmalu ustanovi kmetijska šola za Slovence na Spod. Štajerskem, ker to je nujna potreba za razvoj gmotnega stanja našega kmeta.

6. Zborovalci opetovano protestujejo, da se nam pošilja nemške uradnike, a naše pošilja na Srednje in Zgornje Štajersko.

7. Bratom Rusom izrečejo se najsrčnejše simpatije z željo, da zmaga krščanstvo proti poganstvu.

G. dr. Jankovič še nazadje prav iskreno govori, kako se mora vsak državljani posluževati svojih državljanskih pravic za časa volitev. Priporoča, naj se vsak udeleži pri

prihodnjih volitvah v četrto kurijo.

Nato se je vršila volitev odbora, pri kateri je bil večinoma stari odbor potrjen, načelnikom g. Tomazič, a podnačelnikom g. dr. Jankovič, enoglasno izvoljena.

Po triurnem zborovanju sklene predsednik prijetno zborovanje spomnivši se sv. Očeta in presvitlega cesarja, katerima so zborovalci zaklicali srčni »živio«!

Rusko-japonska vojna.

Japonci preko Jalu.

Od sobote, dne 23. aprila, se neprenehoma vrše boji ob reki Jalu. Manjše praske so se pričele že pred osmimi dnevi. Rusi so morali zapustiti mesta Kiulienčeng in celo Antung. Od Kiulienčenga vodi cesta proti Fengvangčeng, kamor se umikajo Rusi in kjer se bo vršila v kratkem skoro gotovo prva bitka. Japonci so imeli pri Kiulienčengu uspeh, ker so streljali s težkimi topovi, dočim so Rusi imeli samo lahke gorske topove, kar bi bil zopet dokaz, da niso bili dobro pripravljani na vojsko, ali pa, da se res niso hoteli vzdržati ob Jalu. Za poslednje govori tudi to, da imajo baje malo mrtvecev, torej se hudim bojem niti izpostavljali niso, ampak so se videč premoč sovražnikovo, umikali nazaj k večjim ruskim oddelkom. Zakaj Rusi niso vztrajnejše in s se večjimi oddelki branili Kiulienčanga, to je veliko vprašanje, na katero bi vedeli odgovoriti le ruski generali. Najbrž hočejo izvabiti Japonce dalje v Mandžurijo in tam zmage pijanega nasprotnika posteno naklestiti.

Boji na morju.

Velikih bojev na morju ni bilo zadnje dni. Odkar se je prikazalo rusko brodovje iz Vladivostoka pred Gensanom ter potopilo nekatere japonske ladije, bega japonsko brodovje kakor neumno po Japonskem morju in išče rusko. Hotelo je tudi napasti Vladivostok, toda vsled pregoste magle niso videli kam streljati. Admiral Togo je poskusil zopet zapreti vhod v luko Port Artur z ladjami, katere je hotel potopiti v vhodu. Toda ni se mu posrečilo in upamo, da se mu tudi ne bo, ker so Rusi v trdnjavi jako pazljivi.

O vojski na suhem

se je izjavil pruski vojaški strokovnjak sledeče: Ko se bo začela vojna med Japonci in Rusi na suhem, ni izključeno, da bo

z dolgočasnim, jokajočim glasom oglašala sova. Starega Matijo je malo stresnilo. Pogledal je po zvezdah. Kosci so bili že precej na zahod privozili. »Hm, polnoči bo proč, ob kakih dveh sem tam«, je zamrmral, stisnil palico, otipal puško in rekel se: »Sveti križ božji«, jo je polagoma ubral po klancu.

Jera je med tem skrbno porinila debel hrastov zapah za vrata, zavalila radi večje varnosti še tja krepek bukov panj ter odšla v postelj. A nič ji ni dalo spati. Obhajala jo je neka groza, ki se je kar ni mogla znebiti. Segla je z roko nad vzglavje, kjer je visel star, ogulen molek ter jela prebirati jagode in šepetati iskreno molitev, da bi moža čuval Bog, njegov angelj varuh in sveti patron ter da bi se zdrav vrnil domu.

Hitro je korakal stari Lenčman po strmi stezi navzgor. Vse jo bilo mirno, tiho, uspano, še javkajoča sova je bila utihnila, le tuintam je zašustelo perje po orjaških bukvah in zdajpazdaj je čivknal kak ptiček, prikuljen za grčavo vejo, ker so ga nemirne sanje vznemirjale iz sladkega spanca. Spodaj na vasi so lajali psi v pretrganih glasovih ter odganjali potepuhe od hiš...

Ko je prišel na vrh, odkoder so se v motnih potezah razločevali posamezni hrami in zidanice, mu je od strahu sapa zastala. V osamelem hramu na Hladencah — bila je luč. Postal je. Ošividno je spoznal, da so v klet vlomili tatovi. Kaj početi? Samemu je vendar malo grozilo iti med uzmoviče, a najbližnjega človeka bi še le našel v Podgor-

nikovi viničariji, kjer je životaril Jelenski Grega. Razmišljal je na to in ono stran, a nobeno mu ni prav kazalo. Slednjič se napoti sam navzdol med grmi in grapami, da bi ga tatovi ne opazili.

Dober streljaj od hrama postoji in posluša. Iz kleti je prihajal precejšen dirindaj, tatov je torej več, a glasovi so mu bili povsem neznani; Bog ve, odkod so se bili privlekli potepuhi.

Kar nakrat je nekdo nedaleč od njega zahrkal. Okrenivši se na tisto stran, opazi, kolikor je mogel razločevati v tmuni, visokega, plečatega moškega, ki je z desnico držal sekuro in se pazljivo oziral na okrog. Ne da bi dolgo pomisljal, pomeri Matija na stražnika in sproži petelinček. Od kremenca se je vsula ploha isker in v tem hipu je puška zagrmela.

Ne da bi se bil ozrl po vspehu svojega strela, je nato skočil v vinograd in tekal, kolikor so ga nesle njegove stare noge med trsem navzdol, po kolju, jarkih in ostrim robidjem. A že so se oglasili zunaj roparji, ki jih je bil pregnal strel iz hrama in jeli glasno kolneč in roteč se, njega iskati.

Naprej bežati ni smel, lahko bi ga bili opazili. Hitro se prihuli pod gost orehov grm, ki je stal ravno na meji vinograda ter so ga le malo obsekavali. Kmalu je slišal roparje, ki so hodili krog njega po vinogradu in ga iskali; gledali so za trse, po rupah, parkrat obkrožili njegov grm, ne da bi ga bili opazili. Staremu Matiji so se ježili lasje in mu go-

mazeli mravljinici po hrbtu; čutil je, da mu hoče srce zastati od strahu. Poskušal je moliti kes, a kar ganiti ni mogel z ustnicami. V tem grozovitem položaju se zaobljubi, da hoče postaviti na tem mestu križ, ako ga Bog tokrat reši iz smrtne nevarnosti.

Še so hodili roparji po vinogradu in mimo njega, a nazadnje, ko se je jelo že daniti, so odšli; preje pa so še ustreljenemu stražniku odrezali glavo in jo odnesli, da bi ga nihče ne poznal, in da bi se jim tako ne prišlo na sled.

Za Bočem se je rdečilo nebo in kmalu se je po bližnjih vrhovih razlilo solnce, ko je Matija bled in upadel zlezal iz svojega skrivališča ter se oprezno jel bližati kleti. Vrata so bila vlomljena, po tleh pa je bilo polno razvleke, ki so jo nametali tatovi, a sod je bil le do polovice prazen.

Za silo zapahne vrata in odide proti domu, kjer ga je že v smrtnem strahu pričakovala žena, boječa se za njegovo življenje.

Kmalu je dal postaviti na mestu, kjer ga je Bog tako čudno rešil, visok križ z lepo rezljanim razpelom. Križ so dolgo popravljali in pripovedovali o njem čudežno njegovo zgodovino, ki je prehajala od roda na rod in se negovala kot košček domačih svetinj iz davne preteklosti. Pred kakimi dvajsetimi leti pa so jesenski viharji podrli trhel križ in odsihmal ga niso več postavili. Le razpelo so shranili za trajen spomin.